

3. Вецепура Н. В., Прокоф'єва С. В. Питання відновлення машинобудівного комплексу України в умовах розвитку коопераційних зв'язків. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. №3(45). С. 158-162.
4. Йохна, М. О., Соколюк Г. О. Методичні підходи до формування системи управління конкурентоспроможністю підприємств у глобалізованій економіці. *Економіка підприємства та управління виробництвом*. 2011. №4(60). С. 81-85.
5. Мариненко Н. Ю. Тенденції розвитку промислових підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2016. № 1.

References

1. Yakovets, Y. V. *Innovatsii: zakonomernosti, mehanizmy, perspektivy*. Moscow, 2003. 246 p. [in Russian].
2. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (accessed 23.11.2019) [in Ukrainian].
3. Vetsepura N. V., & Prokofieva S. V. Pytannia vidnovlennia mashynobudivnoho kompleksu Ukrainy v umovakh rozvytku kooperatsiinykh zviyazkiv. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic reporter of Donbas*, 2016, no. 3(45), pp. 158-162. [in Ukrainian].
4. Yokhna M. O., & Sokolyuk H. O. Metodychni pidkhody do formuvannia systemy upravlinnia konkurentospromozhnosti pidpriemstv u hlobalizovani ekonomitsi. *Ekonomika pidpriemstva ta upravlinnia vyrobnytstvom – Enterprise economy and manufacturing management*, 2011, no. 4(60), pp. 81-85. [in Ukrainian].
5. Marynenko N. Y. Tendentsii rozvytku promyslovykh pidpriemstv Ukrainy v suchasnykh umovakh. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, 2016, no. 1. [in Ukrainian].

Дата подання публікації 09.03.2020 р.

УДК 332.155:664.6

Талах В.І., к.е.н., доцент
Talakh V. Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
<https://orcid.org/0000-0002-2185-7957>

Талах Т.А., к.е.н., доцент
Talakh T. Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
<https://orcid.org/0000-0002-1947-8114>

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Луцький національний технічний університет

Аналіз підприємницької діяльності підприємства всесторонньо оцінює його відповідність до поставлених на певному етапі цілей та завдань, і спрямований на виявлення кількісно-якісних змін економічних показників в динаміці, що характеризує ефективність функціонування підприємства. В економічній літературі існує невизначеність щодо розуміння порівняльного аналізу як методу чи виду економічного аналізу. У статті окреслено суть, види, основні завдання та умови використання порівняльного аналізу..

Розглянуто основні підходи до економічної суті та видів порівняльного аналізу підприємницької діяльності. Визначено, що порівняльний аналіз розглядається не лише як метод порівняння, а й як сукупність взаємозалежних методів дослідження підприємств, а також з'ясовано умови, за яких використовують порівняльний аналіз підприємницької діяльності підприємств.

Обґрунтовано, що порівняльний аналіз підприємницької діяльності підприємства слід розглядати як такий, що забезпечує загальну оцінку результатів діяльності за критеріями визнання їх конкурентоспроможності, що передбачає вплив позитивних і негативних факторів, визначення сильних і слабких сторін функціонування, ідентифікацію конкурентних переваг і місця підприємства у конкурентному середовищі в цілому.

Метою порівняльного аналізу є визначення місця підприємства у конкурентному середовищі. Основним завданням – визначення економічного потенціалу підприємства та його основних конкурентів. Об'єктом визначається підприємницька діяльність підприємства, а основним результатом – система показників комплексного порівняльного аналізу, що визначає позиціонування підприємства в конкурентному середовищі

Запропоновано етапи проведення порівняльного аналізу, його інформаційне забезпечення та систему показників, за якими оцінюється ефективність підприємницької діяльності підприємства для потреб управління.

Ключові слова: аналіз, порівняльний аналіз, підприємницька діяльність, управління.

THE ESSENCE AND VALUE OF COMPARATIVE ANALYSIS OF ENTREPRENEURSHIP ACTIVITIES

Lutsk National Technical University

The analysis of the entrepreneurial activity of the enterprise comprehensively evaluates its compliance with the set goals and objectives set at a certain stage, and aims to identify quantitative and qualitative changes in economic indicators in the dynamics that characterize the efficiency of the enterprise. There is uncertainty in the economic literature about understanding comparative analysis as a method or type of economic analysis. The article outlines the nature, types, main tasks and conditions for using benchmarking.

The basic approaches to the economic essence and types of comparative analysis of business activity are considered. It is determined that comparative analysis is considered not only as a method of comparison, but also as a set of interdependent methods of enterprise research, as well as the conditions under which comparative analysis of entrepreneurial activity of enterprises is explored.

It is substantiated that the comparative analysis of the enterprise activity of the enterprise should be considered as such, which provides a general assessment of the results of activity on the criteria of recognition of their competitiveness, which involves the influence of positive and negative factors, identification of strengths and weaknesses of functioning, identification of competitive advantages and place of the enterprise in the competitive environment as a whole.

The purpose of benchmarking is to determine the place of the enterprise in a competitive environment. The main task is to determine the economic potential of the enterprise and its main competitors. The object determines the entrepreneurial activity of the enterprise, and the main result is a system of indicators of complex comparative analysis, which determines the positioning of the enterprise in a competitive environment.

The stages of comparative analysis, its information support and a system of indicators, which evaluate the effectiveness of entrepreneurial activity of the enterprise for management purposes, are offered.

Keywords: *analysis, comparative analysis, entrepreneurial activity, management.*

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток ринкового середовища вимагає ефективного менеджменту забезпечення належного рівня конкурентоспроможності як рушійного фактору його господарювання у бізнес-середовищі. Таке удосконалення пов'язане із прийняттям управлінських рішень на досягнення високого рівня ефективності порівняно з конкурентами. Саме на це спрямований порівняльний аналіз підприємницької діяльності підприємства, основним завданням якого є пошук резервів зміцнення конкурентних позицій у ринковому бізнес-середовищі. Система порівняльного аналізу підприємницької діяльності забезпечить комплексну і своєчасну оцінку підприємства на ринку, його конкурентних переваг та можливих загроз стосовно подальшого функціонування, що загалом створить сприятливі умови для економічного зростання підприємства.

Аналіз підприємницької діяльності підприємства всесторонньо оцінює його відповідність до поставлених на певному етапі цілей та завдань, і спрямований на виявлення кількісно-якісних змін економічних показників в динаміці, що характеризує ефективність функціонування підприємства. При цьому у взаємозв'язку та взаємообумовленості вивчається вплив численних факторів бізнес-середовища, встановлюється причинно-наслідковий зв'язок між ними; виявляються основні недоліки діяльності і можливі загрози подальшого функціонування і розроблюється система заходів для їх усунення. Іншими словами, аналіз підприємницької діяльності підприємства має на меті забезпечити ефективність його функціонування за оптимального використання ресурсів, визначити сильні сторони діяльності, які інтерпретуватимуться як конкурентні переваги, що в цілому забезпечить економічне зростання підприємства як основну мету його функціонування на ринку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Значну увагу питанням організації й управління підприємницькою діяльністю в умовах ринкової економіки приділяли вітчизняні та зарубіжні вчені: В.А.Абчук, Апопій В. В., Бабух І. Б., Виноградська А. М., Корнійчук А.А., Синяєва І. М., Русева О. Н., Тимчина А.І. Проте, незважаючи на значну кількість виконаних досліджень, багато теоретичних

аспектів підприємницької діяльності підприємства розкрито не повною мірою, що обмежує можливості виявлення особливостей системи порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства.

Питаннями особливості порівняльного аналізу займалися такі вчені, як Горлачук В. В., Головка І. В., Гусаковська Т. О., Ключко Ю.О., Сікетіна Н.Г., Волкова Н.А., Ковалев В. В., Лахтіонова Л. А., Мних Є. В., Савицька Г.В., Шеремет А.Д..

Аналіз літературних джерел свідчить про відсутність єдності в поглядах вчених до визначення сутності підприємницької діяльності підприємств, методики її порівняльного аналізу, що обумовлює подальше вивчення даної теми.

Цілі статті. Зважаючи на вищесказане, метою даної статті є визначення економічної сутності, значення та умов використання порівняльного аналізу ефективності підприємницької діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

В ході здійснення аналізу підприємницької діяльності підприємства досліджується сукупність факторів і показників, які найбільш повно і точно відображають всі аспекти діяльності підприємства, вивчається їх динаміка, виявляються позитивні і негативні зміни (які потім трактуються як можливості та загрози), встановлюється причинно-наслідковий зв'язок цих змін.

Здійснення порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства передбачає виявлення і дослідження сильних і слабких сторін аналогічних підприємств-конкурентів, а також узагальнення, переймання та практичне застосування досвіду їх діяльності. Такі можливості дають змогу розробити систему заходів, спрямованих на врахування зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на здійснення підприємницької діяльності підприємства.

Якісно новий підхід при здійсненні економічного аналізу полягає в порівнянні підприємств однієї галузі, що визнає боротьбу підприємств за лідерські позиції на ринку і передбачає застосування в його дослідженні спеціальних засобів і прийомів на відповідній базі порівняння.

Виходячи з того, що основною метою діяльності підприємства є стабільне економічне зростання, ефективність функціонування, забезпечення власної конкурентоспроможності, важливим завданням менеджменту підприємницької діяльності є прийняття таких управлінських рішень, які сприятимуть зміцненню економічного потенціалу підприємства у перспективі, що є рушійним фактором при визначенні конкурентних переваг підприємства на ринку.

Порівняльний аналіз як напрям наукових досліджень бере свої витoki з епохи формування порівняльної філософії, політології та права, а вже згодом набуває розвитку в економіці [3]. Вивчення спеціальної літератури з питань застосування порівняльного аналізу в системі економічного аналізу показало, що єдиної точки зору на розуміння його сутності не існує.

На думку І.А. Бланка порівняльний фінансовий аналіз необхідно розуміти як одну із систем фінансового аналізу, що базується на співставленні значень окремих груп аналогічних фінансових показників між собою [1].

З іншої точки зору [3], у всіх видах фінансового аналізу застосовуються фінансові коефіцієнти, саме які забезпечують можливість порівняльного фінансового аналізу різних підприємств, або порівняльний фінансовий аналіз різних періодів діяльності одного підприємства. В інших джерелах поняття порівняльного фінансового аналізу дещо звужується до співставлення значень окремих показників між собою шляхом розрахунку абсолютних і відносних відхилень порівнюваних фінансів . А.Д. Шеремет не надає конкретного поняття, але до методики порівняльного аналізу господарської діяльності відносить весь арсенал методів і прийомів економічного аналізу, приділяючи особливу увагу науково обґрунтоване групування підприємств та вибір бази порівняння. Автор виходить з того, якщо завданням аналізу є виявлення

кращого підприємства, то базою порівняння слугуватиме комплекс показників, оцінка яких дозволить всесторонньо дослідити результати роботи порівнюваних підприємств [7].

Волкова Н.А. стверджує, що за допомогою порівняльного аналізу предмет (явище), що вивчається, характеризується через співвідношення, вимірювання, зіставлення з іншими одноякісними предметами або явищами. Звичайно, порівняння проводять з відомими предметами, які виконують роль еталонів певних властивостей або ознак. Такими еталонами можуть бути норми, нормативи, планові показники, ціни, середні дані тощо [4].

На думку Савицької Г.В., порівняльний аналіз – це просте порівняння звітних показників з показниками плану поточного року, минулих років та даними інших підприємств [6].

Горлачук В. В. стверджує, що порівняльний аналіз ґрунтується на порівнянні звітних показників господарської діяльності з показниками плану поточного року, минулих років та даними інших підприємств. [2].

Таким чином, в економічній літературі існує невизначеність щодо розуміння порівняльного аналізу як методу чи виду економічного аналізу.

Порівняльний метод – не лише самостійний загальнонауковий метод, а й не менш важлива складова інших методів економічного аналізу. Оскільки при комплексному аналізі господарської діяльності торговельного підприємства до уваги беруться всі аспекти його діяльності, то й методичний інструментарій, що використовуватиметься при цьому охоплюватиме весь наявний арсенал методологічних прийомів економічного аналізу. Тобто, порівняльний аналіз розглядається не лише як метод порівняння, а й як сукупність взаємозалежних методів дослідження підприємств.

На нашу думку, порівняльний аналіз підприємницької діяльності підприємства слід розглядати як такий, що забезпечує загальну оцінку результатів діяльності за критеріями визнання їх конкурентоспроможності, що передбачає вплив позитивних і негативних факторів, визначення сильних і слабких сторін функціонування, ідентифікацію конкурентних переваг і місця підприємства у конкурентному середовищі в цілому.

Таким чином, порівняльний аналіз не створює меж в методиці його здійснення, а, навпаки, дозволяє використовувати весь обсяг методичних прийомів з метою врахування навіть найменших факторів впливу бізнес-середовища на підприємницьку діяльність підприємства.

Проте, оперування виключно даними про діяльність підприємства не дасть можливості оцінити його реальний потенціал на ринку. Щоб оцінити рівень конкурентоспроможності підприємства, необхідно дотримуватися умови порівняльності цих показників з аналогічними показниками конкурентів.

Порівняльний підхід передбачає виявлення подібностей та відмінностей економічних явищ і процесів. За його допомогою встановлюються причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами в бізнес-сфері, встановлюється їх достовірність чи відбувається їх спростування.

Порівняльний аналіз передбачає:

- порівняння фактичних та планових значень показників;
- порівняння за певним критерієм в динаміці, розрахунок середнього темпу росту даного критерію за відповідні проміжки часу;
- порівняння з еталоном (нормативно-планові значення, кращі результати на попередні періоди, підприємство-конкурент і т.д.);
- рейтинг за відносними показниками.

Враховуючи особливості конкретної галузі, процес здійснення порівняльного аналізу має відповідати наступним вимогам:

- порівняльний аналіз охоплює весь обсяг підприємницької діяльності досліджуваного підприємства та основних його конкурентів;

- порівняльний аналіз є неперервний, постійний, що дає можливість оцінки нових тенденцій підприємницької діяльності підприємства, які вимагають оперативного менеджменту його діяльності;

- порівняльний аналіз має бути чітко пов'язаний з основними цілями розвитку підприємств, здійснювати моніторинг рівня наближення до них та ефективність функціонування підприємства;

- система показників порівняльного аналізу має всесторонньо оцінювати економічні елементи поставлених цілей, демонструвати їх якісні сторони, а також забезпечувати обґрунтований аналіз поточного стану та перспектив розвитку підприємства;

- здатність передбачення наслідків відхилень від заданих нормативів, виявлених в процесі порівняльного аналізу, для подальшого функціонування підприємства в бізнес-сфері.

Таким чином, головною метою порівняльного аналізу є діагностика конкурентного середовища та визначення місця підприємства в ньому.

Для досягнення поставленої мети, на нашу думку, порівняльний аналіз має вирішувати ряд таких завдань:

- аналіз економічного зростання підприємства, визначення рівня сталості його розвитку та зіставлення з аналогічними показниками основних конкурентів;

- визначення ключових напрямків управління конкурентоспроможністю підприємства, їх сильних і слабких сторін діяльності, що визначатимуть конкурентну силу підприємства на ринку;

- визначення основних тенденцій розвитку конкретної галузі, що обумовлюють умови функціонування та визначають позиціонування підприємства в конкурентному бізнес-середовищі;

- формування системи показників порівняльного аналізу для загальної оцінки підприємницької діяльності підприємства;

- виявлення основних недоліків підприємницької діяльності, їх оцінка за ступенем безпеки щодо подальшого функціонування підприємства;

- формування системи заходів для усунення виявлених недоліків із врахуванням оптимальних витрат наявних ресурсів з позицій системи менеджменту підприємства;

- оцінка можливих ризиків підприємницької діяльності підприємства як загрози його економічного зростання;

- оцінка поточного стану підприємницької діяльності підприємства з метою рейтингової оцінки підприємства та основних конкурентів у сфері ділового партнерства;

- розробка системи заходів щодо зміцнення позиції торговельного підприємства в конкурентному середовищі шляхом пошуку втрачених можливостей та резервів удосконалення підприємницької діяльності підприємства в майбутньому.

Таким чином, порівняльний аналіз має надати загальну характеристику економічному потенціалу підприємства та його основних конкурентів, і тим самим визначити місце підприємства в конкурентному середовищі.

Така оцінка передбачає використання кількох баз порівняння: з результатами діяльності попередніх періодів, з певними нормативно-плановими значеннями, зі середньостатистичними значеннями по галузі та, безумовно, з аналогічними показниками основних конкурентів [6].

Порівняльний аналіз передбачає не лише вивчення конкурентів, основних переваг і недоліків, позитивних зрушень і проблем діяльності підприємства в конкурентному бізнес-середовищі, а й розробку алгоритмів вирішення кожного поставленого раніше завдання. Одне з основних завдань порівняльного аналізу – готовність підприємства до нормального функціонування в умовах ризику. В економічній літературі до ризикових відносять ситуації, пов'язані не із невизначеністю

взагалі, а з можливістю отримання негативного, несприятливого результату, що може передбачати можливість отримання прямих збитків і втрат, а також можливість недоотримання доходу або упущення вигоди; отримання доходу або прибутку нижче запланованого рівня (визначається шляхом порівняльного аналізу підприємств-конкурентів); досягнення рівня економічних результатів нижче запланованих і т.д.

Виходячи з цього, порівняльний аналіз повинен перешкоджати появі будь-яких негативних ситуацій в поточній діяльності підприємства для запобігання негативних результатів підприємницької діяльності підприємства, прийняття помилкових управлінських рішень, втрати відповідного рівня конкурентоспроможності підприємства.

Для найбільш точної алгоритмізації надання економічної характеристики підприємства необхідно визначити його об'єкт, суб'єкти, мету, завдання та методичне забезпечення порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства.

Метою порівняльного аналізу є визначення місця підприємства у конкурентному середовищі. Основним завданням - визначення економічного потенціалу підприємства та його основних конкурентів. Об'єктом визначається підприємницька діяльність підприємства, а основним результатом – система показників комплексного порівняльного аналізу, що визначає позиціонування підприємства в конкурентному середовищі.

Порівняльний економічний аналіз підприємницької діяльності підприємства дає можливість проводити детальне аналітичне дослідження, отримувати точну і повну економічну інформацію про функціонування підприємства, що дає можливість розробки і прийняття ефективних управлінських рішень.

Найбільш повно структуру комплексного аналізу представлено в загальній моделі комплексного аналізу підприємства, розробленій проф. Мнихом Є.В. [5]. Виходячи із сутності порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства можна виокремити такі етапи його проведення:

Етап 1. Аналіз економічного потенціалу підприємства:

- ✓ аналіз прогнозування економічного зростання підприємства;
- ✓ аналіз нормативно-правових регуляторів економічних відносин підприємства;
- ✓ аналіз соціально-економічного розвитку діяльності підприємства.

Етап 2. Аналіз результатів підприємницької діяльності підприємства:

- ✓ порівняльний аналіз основних результативних показників конкурентів;
- ✓ порівняльний аналіз рівня конкурентоспроможності підприємств-конкурентів;

- ✓ порівняльний аналіз конкурентних переваг підприємств-конкурентів;

- ✓ перспективний аналіз конкурентоспроможності підприємств-конкурентів.

Етап 3. Аналіз ефективності функціонування підприємства:

- ✓ аналіз ефективності системи управління підприємства;
- ✓ порівняльний аналіз ризиків підприємницької діяльності підприємства;
- ✓ аналіз результативності порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства.

Порівняльний аналіз надає оцінку основних характеристик підприємницької діяльності підприємства за допомогою аналізу подій і факторів, що мали найбільший вплив на результати діяльності. Крім того, він не лише встановлює значення параметрів, а й виділяє взаємозв'язки між ними, що в результаті забезпечує можливість вибору оптимальної методики його проведення і управлінського рішення, необхідних у ситуації, що складалася.

Оскільки порівняльний аналіз передбачає розрахунок усіх аспектів діяльності підприємства, виникає проблема вибору параметрів, за якими здійснюватиметься їх оцінювання. Ця проблема дещо ускладнюється з урахуванням впливу низки факторів: цільове спрямування аналізу, його інформаційно-аналітичне забезпечення, наявність чи відсутність необхідних ресурсів тощо. Однак, якщо цільове спрямування має загальний

характер, комплексність аналізу буде досягнута лише у випадку логічно сформованої системи вимірників. Така система слугує основою при здійсненні порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства.

Отже, врахування основних вимірників підприємницької діяльності підприємств і його конкурентів дозволить виділити групу показників, що мають безпосередній вплив на результат конкурентної боротьби, а також зіставити їх, і виходячи з цього, оцінити в цілому конкурентоспроможність продукції підприємства, як її здатність витримувати конкуренцію у порівнянні з підприємствами, що виготовляють аналогічну продукції (товари, послуги) в умовах конкурентного середовища.

Порівняльний аналіз підприємницької діяльності підприємства пропонуємо проводити комплексно за допомогою систем показників, що характеризують кожен елемент підприємницької діяльності підприємства: система показників ефективності використання ресурсів підприємства, система показників рівня витрат підприємницької діяльності підприємства, система показників фінансової стійкості та ліквідності та ділової активності підприємства, система показників рентабельності підприємницької діяльності підприємства.

Класичний методичний підхід здійснення комплексного аналізу підприємницької діяльності полягає у зведенні певної кількості показників у єдиний інтегральний показник, що визначає якісну відмінність досягнутого стану від бази порівняння, хоча при цьому визначити рівень відмінності неможливо [7].

В основі розрахунку єдиного інтегрального показника лежить порівняння підприємств за кожним результативним показником з умовним (еталонним) підприємством, що показало найвищі результати за всіма порівнюваними показниками. Таким чином, базою відліку для отримання інтегрального показника стану діяльності підприємств є сформовані в реальній конкуренції бізнес-середовища найвищі результати з генеральної сукупності порівнюваних об'єктів. Еталоном порівняння, в такому випадку, є підприємство-конкурент, що досягло найвищих результатів [4].

Такий інтегральний показник слугує, свого роду, орієнтиром в бізнес-середовищі, а для більш повної оцінки використовують систему показників визнання конкурентоспроможності, яка дасть можливість отримати повне уявлення про підприємницьку діяльність підприємства. Адже при орієнтації на єдиний інтегральний показник виникають труднощі в методологічному аспекті, незважаючи на те, що практична реалізація є досить простою, здійснення аналізу на базі системи показників у методологічному аспекті реалізується просто, а практичне застосування – ускладнюється проведенням численних масштабних розрахунків [2].

Для проведення порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства використовують такі інформаційні ресурси: нормативно-довідкові джерела; планова інформація; облікова інформація; необлікові джерела; звітно-статистичні джерела.

До нормативно-довідкових джерел відносять законодавчі акти, нормативи урядових структур; норми, нормативи, квоти, ліміти та інші критеріальні параметри регламентування підприємницької діяльності підприємств.

Планова інформація представлена у вигляді системи планових завдань і параметрів, які визначають характер підприємства у визначеному плановому періоді. До них відносять перспективні, поточні й оперативні бізнес-плани, фінансові плани, плани-графіки відвантаження продукції, кошториси витрат, інвестиційні проекти.

Облікова інформація формується відповідно до діючих національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку за прийнятою підприємством обліковою політикою та іншими регламентами облікового процесу.

Необлікові джерела інформації охоплюють широкий масив інформаційних даних, до яких відносять:

– офіційні нормативні документи, які підприємство використовує у своїй діяльності (Закони України, Укази Президента, Постанови міністерств та НБУ);

- підсумкові документи аудиторських перевірок та ревізій, перевірок діяльності фіскальною службою, фінансово-кредитними установами;
- господарсько-правові документи (договори, контракти);
- спеціальні спостереження (хронометражі);
- доповідні записки, переписка з контрагентами;
- реклама..

Звітно-статистичні джерела являють собою систематизовану, врегульовану певним чином облікову інформацію та інформацію спеціальних статистичних обстежень. Цей інформаційний ресурс є ключовим параметром інформаційного забезпечення порівняльного аналізу, оскільки передбачає висвітлення основних показників підприємницької діяльності, які розглядаються підприємством як дійсні чи можливі конкуренти.

Кожному етапу управління підприємства притаманне використання конкретної вхідної інформації та формування результативної вихідної інформації, яка є вхідною на наступних етапах менеджменту. Вичерпна, неупереджена, своєчасна і зрозуміла інформація є запорукою прийняття оптимальних управлінських рішень, спрямованих на зменшення витрат фінансових ресурсів, зростання ринкової вартості підприємства як рушійного фактору його розвитку в бізнес-сфері. Проте існує проблема надання недостатнього інформаційного забезпечення високої якості управлінських рішень з вищезгаданих причин. Інформаційна база порівняльного аналізу підприємницької діяльності підприємства має задовольняти потреби і зовнішніх, і внутрішніх користувачів. Цей поділ забезпечує диференційний підхід до використання вхідної та вихідної інформації в процесі порівняльного аналізу, при цьому забезпечуючи певний рівень інформаційної безпеки підприємства. Інформаційне забезпечення, призначене для зовнішніх користувачів, своєрідно формує конкурентне середовище, визначаючи основних лідерів, конкурентів, що слугують орієнтиром для подальшої підприємницької діяльності підприємства.

Висновки. Таким чином, саме порівняльний аналіз покликаний підвищити об'єктивність оцінки ефективності підприємницької діяльності підприємства і менеджменту його процесів, та дає можливість кількісно і якісно оцінити потенціал підприємства, виявити основні недоліки і переваги функціонування, точно скласти прогноз, що забезпечить високоефективну підприємницьку діяльність підприємства і високу його конкурентоспроможність.

Список бібліографічного опису:

1. Бланк І. О. Фінансово-економічний механізм функціонування внутрішньої торгівлі. *Вісн. Львів. комерц. акад.* 2003. Вип. 14. С. 59–64. «Серія економічна».
2. Горлачук В. В., Коваленко О. Ю., Белінська С. М.. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства :навч. посіб. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 308 с.
3. Економічний аналіз: навч. посіб./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін.; за ред. Волкової Н.А. Одеса: ОНЕУ, ротاپринт. 2015. 310с.
4. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О. , Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с. URI: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1260>.
5. Мних С. В. Економічний аналіз : підручник Київ : Знання, 2011. 630 с
6. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 654 с
7. Шеремет А.Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия : учебник 2-е изд., доп. Москва : ИНФРА-М, 2019. — 374 с.

References:

1. Blank I. O. (2003) Finansovo-ekonomichnyy mekhanizm funktsionuvannya vnutrishn'oyi torhivli. [Financial and economic mechanism of functioning of domestic trade.] *Visn. L'viv. komerts. akad.*. Vyp. 14. S. 59–64. «Seriya ekonomichna» [News of Lviv. commerce. Acad. 2003. VIP. 14. S. 59–64]. L'viv [in Ukrainian].
2. Horlachuk V. V., Kovalenko O. YU., Belins'ka S. M. (2013). Ekonomichnyy analiz hospodars'koyi diyal'nosti pidpryyemstva :navch. posib. [Economic analysis of economic activity of the enterprise: textbook. tool.] Mykolayiv. [in Ukrainian].
3. N. A. Volkova. R.M. Volchek, O.M. Haydayenko ta in.; za red. Volkovoyi N.A. (2015) Ekonomichnyy analiz: navch. posib. [Economic analysis: study. tool] Odessa. [in Ukrainian].
4. Yehorova O. V., Dorohan'-Pvsarenko L. O. , Tyutynnyk YU. M. (2018) Ekonomichnyy analiz: navch. posib. [Economic analysis: textbook. tool.] Poltava URI: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1260/> [in Ukrainian].
5. Mnykh YE. V. (2011) Ekonomichnyy analiz : pidruchnyk [Economic analysis: a textbook] Kvviv : Znannya. [in Ukrainian].
6. Savyts'ka H.V. (2007) Ekonomichnyy analiz diyal'nosti pidpryyemstva: navch. posib. [Economic analysis of enterprise activity: textbook. tool.] Kvviv. [in Ukrainian].
7. Sheremet A.D. (2019) Analiz i diagnostika finansovo-khozyaystvennoy devatel'nosti predpriyatiya [Analysis and diagnosis of financial and economic activities of the enterprise: textbook] uchebnyk 2-ye izd., dop. [textbook 2nd ed.]. Moskva. [in Russia].

Дата подання публікації 01.03.2020 р.

